

28627 Semàntica i pragmàtica

Curs acadèmic 2006-07 (primer semestre)

6 crèdits

Prof. M. Teresa Espinal

Teresa.Espinal@uab.es

B11/268

Descripció BOE: Estudi del significat de les estructures lingüístiques i de la seva interpretació.

Descriptor curs: Aquest curs és una introducció a la semàntica i a la pragmàtica i té fonamentalment dos objectius. El primer, introduir els estudiants en els temes més centrals de la teoria del significat: qüestions que són típicament lingüístiques (p.e., la representació sintàctica del significat, la interfície entre sintaxi i semàntica, semàntica lèxica vs. semàntica oracional), problemes que s'han plantejat en filosofia del llenguatge i en lògica i que són pertinents per a la teoria lingüística (p.e., la noció de veritat, la noció de forma lògica, la noció d'implicació lògica), i problemes que tenen un interès en camps com el de la psicologia cognoscitiva (p.e., noció de prototip, metàfora, etc.). El segon objectiu principal d'aquest curs és introduir els estudiants en aquells aspectes del significat que sobrepassen el límit de la llengua i de la gramàtica oracional i tenen a veure amb l'ús del llenguatge en actes de comunicació i d'interpretació: qüestions relatives a l'estudi del llenguatge des del punt de vista dels usuaris, de les formes que seleccionen, de les restriccions amb què es troben en usar el llenguatge en un intercanvi lingüístic, dels efectes que l'ús del llenguatge té sobre altres participants en un acte de comunicació i dels processos i principis implicats en actes de producció i de comprensió d'enunciats.

Requisits previs: Haver cursat i aprovat ja sigui **Lingüística General I** i **Lingüística General II** en el cas d'estudiants del pla vell o **Lingüística** en el cas d'estudiants del pla nou. És també recomanable poder llegir articles en anglès.

OBJECTIUS

Els objectius centrals d'aquesta assignatura són els següents:

1. Disposar d'una perspectiva general sobre el significat dependent de l'estructura sintàctica de les oracions i el significat conceptual o enciclopèdic.
2. Saber caracteritzar les similituds, diferències i interrelacions entre el significat del mot i el significat de l'oració.
3. Saber justificar la pertinència de la composicionalitat del significat tant en l'àmbit de l'oració.
4. Adquirir una perspectiva general sobre els tipus de significat inferit que s'obtenen en el procés d'interpretació d'enunciats.

TEMARI

1. L'estudi del lèxic i del significat a la gramàtica.

Lèxic i significat. Significat i informació. Tipus de significats, de conceptes, d'informació. Similituds, diferències i complementarietat entre el significat dels mots i els de les oracions. Composicionalitat del significat.

Objectius específics:

- a. Saber delimitar amb claredat la naturalesa del significat lingüístic i el domini de la lexicologia i de la semàntica.
- b. Saber delimitar els tipus de fenòmens lingüístics de què s'ha d'ocupar una teoria del significat.

2. Semàntica I. L'estructura semàntica de les oracions. Predicació i quantificació.

Relacions de significat a la gramàtica. L'estructura semàntica de les oracions simples. La predicació a la gramàtica: la legitimació de predicats i arguments. Predicació i relacions temàtiques. Predicació i estructura eventiva. Predicació verbal i predicació no verbal. La quantificació a la gramàtica: la legitimació de quantificadors i variables. Determinants i quantificadors. La interpretació de pronoms en l'abast de quantificadors. La interpretació dels termes de polaritat negativa en l'abast de quantificadors. La interpretació de quantificadors en l'entorn d'altres quantificadors.

Objectius específics:

- a. Saber delimitar amb claredat fins on arriba la composicionalitat dels significat de l'oració.
- b. Adquirir l'habilitat de caracteritzar les estructures de predicació i les relacions predicatives d'una llengua natural com el català o el castellà.
- c. Adquirir els coneixements necessaris per a distingir entre propietats inherents i propietats estructurals de la quantificació, i per a caracteritzar les relacions de quantificació i les estructures corresponents a expressions quantificades en català i castellà.

3. Semàntica II. L'estructura semàntica de les oracions. Modificació i intensionalitat.

La modificació en el domini nominal. Tipus de modificació. La modificació en el domini verbal. Tipus d'adverbis. Adjunts i disjunts. Mòns possibles i intensionalitat. L'ambigüïtat *de dicto* / *de re* en la interpretació dels SN. Les expressions modals. El temps. Altres contextos intensionals. La intensionalitat com a elements legitimador d'expressions lingüístiques.

Objectius específics:

- a. Conèixer les relacions de modificació presents dins el SN i dins el SV, saber distingir entre propietats inherents i propietats estructurals de la modificació i saber caracteritzar els tipus principals de modificadors que trobem dins l'estructura oracional.
- b. Adquirir l'habilitat de caracteritzar la construcció del significat de l'oració en contextos intensionals (és a dir, en estructures amb predicats que introdueixen actituds proposicionals; en estructures amb marques de temps, mode i aspecte verbals; i en estructures amb marques modals).

4. Referència, veritat i significat. La informació semàntica de les oracions.

Significat extensional. Condicions de veritat. Sentit i referència. Connectors proposicionals. Propietats de les proposicions. Relacions de significat entre proposicions.

Objectius específics:

- a. Conèixer els aspectes denotatius del significat i la seva vinculació amb nocions tals com referència i veritat.

- b. Adquirir l'habilitat de caracteritzar el significat dels elements lèxics que són connectors proposicionals veritatív-functional
- c. Adquirir l'habilitat de caracteritzar les relacions de significat bàsiques que es poden identificar entre continguts proposicionals.

5. Pragmàtica del context.

La indeterminació del significat. Desambiguació. Assignació de referents. Referència dítica i correferència. Expressions indexicals. La noció de dixi. Tipus de dixi. Context comunicatiu. Relativitat al context i accessibilitat del context.

Objectius específics:

- a. Saber identificar aquells casos en què la gramàtica infradetermina el significat.
- b. Saber identificar expressions dítiques i els elements implicats en el seu procés d'interpretació.
- c. Adonar-se del fet que diferents tipus d'expressions lingüístiques ocupen diferents posicions en una jerarquia referencial.

6. Comunicació, i pertinència.

Significat inferit. Tipus de significat inferit. Les explicatures. La proposició expressada. Les explicatures d'alt nivell: actituds i actes de parla. Les implicatures. Tipus d'implicatures. Les implicacions pragmàtiques. El principi de pertinència. Usos descriptius i usos interpretatius del llenguatge.

Objectius específics:

- a. Copsar els elements implicats en la comunicació i en la interpretació d'enunciats.
- b. Copsar les diferències entre una visió objectivista i una visió subjectivista / experiencialista en la interpretació d'enunciats.

7. Semàntica cognitiva.

Metàfora i cognició humana. Metonímies. Esquemes d'imatge. Categorització: prototips i conceptes de nivell bàsic. Espais mentals. Polisèmia. Contingut conceptual i construalitat del significat.

AVALUACIÓ

Es farà un examen final que inclourà diferents tipus de preguntes: d'assaig, problemes i exercicis. La nota que s'obtingui d'aquesta prova serà matisada per la participació i els resultats obtinguts al llarg del quadrimestre en les classes teòriques i a les tutories.

- Un examen final (60% de la nota).
- Una sèrie d'exercicis pràctics fets a casa (30% de la nota).
- Participació a classe (10% de la nota).

TUTORIA INTEGRADA

Les TI es dedicaran a comentar i resoldre dubtes referits a les lectures, a fer exercicis pràctics i a contestar preguntes plantejades a les classes teòriques.

BIBLIOGRAFIA

- Blakemore, D. (1992), *Understanding utterances. An introduction to pragmatics*, Oxford: Blackwell.
- Cuenca, M.J. & J. Hilferthy (1999), *Introducción a la lingüística cognitiva*, Barcelona: Ariel.
- Escandell, M.V. (1993, 1996), *Introducción a la pragmática*, Barcelona: Anthropos / Ariel.
- Escandell, M.V. (2004), *Fundamentos de semántica composicional*, Barcelona: Ariel.
- Espinal, M.T. (1988), *Significat i interpretació*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Espinal, M.T. (coord.) (2001), *Lexicologia catalana. Semàntica del mot i semàntica de l'oració*, Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Espinal, M.T. (coord.) (2002), *Semàntica. Del significat del mot al significat de l'oració*, Barcelona: Ariel.
- García Murga, F. (2002), *El significado. Una introducción a la semántica*, Munich: Lincom.
- von Heusinger, K. & K. Turner (eds.) (2006), *Where semantics meets pragmatics*, 16, Amsterdam: Elsevier.
- Horn, L. (ed.) (2003), *The handbook of pragmatics*, Oxford: Blackwell.
- Lappin, S. (ed.) (1997), *The handbook of contemporary semantic theory*, Oxford: Blackwell.
- Moreno Cabrera, J.C. (2003), *Semàntica y gramàtica*, Madrid: Antonio Machado Libros.
- Saeed, J.I. (1997), *Semantics*, Oxford: Blackwell.
- Turner, K. (ed.) (1999), *The semantics / pragmatics interface from different points of view*, Amsterdam: Elsevier.